

КОСМОПОЛІТИЗМ : ЙОГО ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ПРОЯВИ

Постановка проблеми. Загально-людські інтереси чи наше благополуччя? З давніх-давен мислителі намагались визначити раціональний шлях функціонування світу. Вони зважували всі плюси і мінуси космополітизму, проте ця проблема залишається актуальною і на сьогоднішній день. Прибічники цієї концепції вважають, що нам необхідно об'єднатись заради вирішення проблем людства, їхні опоненти навпаки, що це можна вирішити і іншими методами, без уніфікації та втрати своїх національних характеристик. І скоріш за все, правда як завжди, знаходиться десь по середині. Адже, скажімо природу потрібно захищати усім світом, проте, потрібно дати право людям залишатись тим ким вони є, з розвитком їхніх національних потреб.

Мета. Проаналізувати всі негативні та позитивні сторони космополітизму, його причини, наслідки та сучасні прояви.

Для досягнення мети ми ставимо конкретні **завдання**:

- виокремити всі за і проти (позитивні, негативні наслідки).

- опрацювати роботи філософів й вчених.

- дослідити сучасні прояви космополітизму й дати їм оцінку.

Вислуд матеріалу. Космополітизм - ідеологія світового громадянства, яка ставить загальні інтереси понад інтересів окремої нації або держави, розглядає людину як вільного індивіда в рамках Землі. Згідно з думки Джона Ролстона Сола це світогляд і культурна усювка яка направлена на розуміння єднання світу загалом. Є декілька трактувань даного терміну: -Розширення ідеї єдності всіх людей, які повинні відчувати себе єдиним народом. -Буржуазна ідеологія, що проголосила зайвим патріотизм. -Сукупність ідей, відкидають право народів на самостійність.

Вперше цей термін вжили в Стародавній Греції, за різними джерелами саме Діоген або Геракліт є винахідниками цього поняття. Багато хто з відомих вчених також використовували цей термін, такі як Сократ, Антіфонт та інші. З розвитком цього поняття воно використовувалось і в середні віки і несло собою більше релігійний характер, що думку розвивали Св. Павло та Бл. Августин, проте бажання католиків об'єднати усіх християн так і залишились лише бажаннями. Цю ідею також пропагували соціально-професійні групи, люди які вели кочовий спосіб життя, воїки (найманці), подорожуючі монахи, студенти, торговці, люди культури, тощо. Вони не відчували прив'язаності до якоїсь окремої частини території.

Космополітизм як філософський напрямок розвинувся в епоху Відродження (Данте, Т. Кампанелла). Ідеал об'єднання також розвивався в епоху Просвітництва. Можемо згадати Емануїла Канта, справжнього класика цієї традиції, який в своєму трактаті «Вічного миру» заявляв, що є спосіб завершення всіх війн які знищували людство, власне, об'єднання всіх держав в єдину федерацію республік. Тобто, з одного боку вони зберегли би якусь свою незалежність, проте керування цією загальною державою надавали якомусь спільному органу. Ця концепція, на думку філософа мала перевагу, оскільки вони могли вирішувати безліч соціально-економічних питань мирно і злагоджено, а не воюючи. В цю ж епоху визначення космополітизму вивчала й низка інших вчених, такі як І. В. Гете, Ф. Шиллер, І. Г. Фіхте, тощо. Громадянський гуманізм потребував втілення в життя. Беручи до уваги бізнес та його головну мету - прибуток, космополітизм відображає природу капіталу, який намагається потрапити в усі сфери, туди, де для нього вибудовані кращі умови і є можливість отримання більшої вигоди. Взаємовідносини космополітизму і ідеї національної держави завжди є негативними, оскільки ці поняття є майже антонімами, хоча все рівно є такі аспекти, в котрих звичайним громадянам та головам держав слід діяти спільно, наприклад захист навколишнього середовища. Зокрема, захист Європейської цивілізації потребує об'єднання європейців. Згадуючи історію, зазначимо, що елементи такого явища як космополітизм були присутні і в СРСР, оскільки намагались побудувати безкласове, «радянське» суспільство в світовому масштабі. Прямую протилежністю був Третій Райх, в якому чітко визначалась расова ієрархія. Але варто і тут сказати, що навіть в Вермахті проходили службу особи найрізноманітніших національностей, тобто від німців, слов'ян до предстваників негроїдної та монголоїдної рас. Були представлені також євреї. До речі, декілька з них були нагороджені рицарським хрестом (найвища нагорода того часу). Повертаючись до союзу, після Другої світової війни поняття космополітизму стало ворожим і сприймалось як буржуазна ідеологія. Розгортали компанії боротьби проти «безродного космополітизму» і так званого низькопоклонства перед культурними і науковими досягненнями західного світу.

Космополітизм не є самостійним напрямком в сучасній західній політології, філософії, соціології, тощо. Він радше приступний на державно-політичному, міжнародному, суспільному і побутовому рівнях, який втілюється в життя у досить розпливчастих наукових концепціях або стереотипах свідомості. Посилення цього явища обґрунтовується світовою і регіональною політичною інтеграцією, глобалізацією, розвитком міжнародних правових інститутів і утвердженням концепції міжнародної правосуб'єктності особистості.

Говорячи про економічну сферу, то свій розвиток космополітизм отримав через масовий вплив транснаціональних корпорацій. В світі політики виникають все нові концепції, що вимагають об'єднання світу в одну федеративну державну якою буде керувати спільний керівний орган. Проте, ще в більшій мірі це проявляється в спільних інтересах людей різних країн, національностей. Окремі групи людей в незалежності від їхнього походження люблять певні гурти, фільми, солодощі, одягу та багато іншого. Наприклад німецький гурт «Rammstein» полюбляють амереканці, росіяни та безліч інших. Побутовий космополітизм є невід'ємною частиною цивілізації. Коли мова йде про політичну сторону, то знову ж таки, є безліч плюсів і мінусів. До позитивних наслідків можна віднести соціально-економічні зв'язки, які дозволяють краще взаємодіяти регіонам, країнам, блокам, захист прав людини, захист навколишнього середовища, пізнання людської природи. До негативу відноситься втрата своєї національної ідентичності, культурна експансія чужаків, годування нахлібників і ледащих, людей які в силу свого виховання не хочуть працювати. Прикладом цього слугує сучасна Європа, котра є матеріально багатим регіоном (в тому числі від спільних дій в економічній сфері), проте європейці втрачають свою ідентичність під впливом кольорових мігрантів з Африки та Близького Сходу завдяки «гуманізму». Голови ЄС створюють етнічне винищення корінних народів населяючих цю землю і надають преференції людям котрі навіть не є громадянами цих країн. Виникає відповідне запитання, чому французи, німці, англійці та інші повинні оплачувати житло, харчування, одяг іноземцям. Є і безперечно такі приклади діяльності різних організацій таких як «Greenpeace», «Червоний Хрест» які допомагають тваринам, людям. У сучасному КВ потрібно особливо виділити різні гуманістичні напрямки, в першу чергу пацифістські і екологічні. Марта Нусбаум, американський філософ, який більше вивчає етику, час від часу звертається до космополітизму визначає космополітизм як позитивне явище, оскільки воно запобігає виникненню шовіністської політики і допомагає краще зрозуміти значення та сенс буття людей загалом на Землі, в чому полягає ідентичність нашого людського роду. Особливу увагу варто звернути на аргумент про редукцію. За логікою націоналізму інтереси своєї нації на першому місці, проте далі це може скатуватись в ще більш вузькі поняття, наприклад, інтереси поляків вище ніж інтереси інших, інтереси поляків-католиків вище інтересів інших поляків, інтереси поляків-католиків чоловіків вище інших. Космополітизм дозволяє уникнути цього. І це один вчений - Кваме Аппіа. Його робота «Космополітизм: етика в епоху чужинців» пояснює неможливість поділу людей як це було в минулих епохах оскільки світ є надглобалістичним, і багатонаціональне

суспільство це звичайне явище, до якого повинні пристосуватись усі співмешканці. Все залежить від того, який договір кожен з нас робить висновок - і з самим собою, і з суспільством.

Література:

1. Гелей, С. Д. Політико-правові системи країн світу : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2017. – 346 с. – 978-611-01-0923-9.
2. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
3. Гончарук Т.В., Гнасевиц Н.В., Гурик М.І., Паучок В.К., Рудакевич О.М., Томахів В.Я., Чигур Р.Ю., Шумка М.Л. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 255 с. – 978-966-654-405-9
4. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
5. Huryk M., Essel Dayton Corruption as manipulation of political activity (comparative analysis of Ukraine and Ghana) Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: [Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 20-21 квітня 2018 р.]. – Тернопіль: Економічна думка, 2018. – С. 354-357
6. Петряк О.І. Основні напрями встановлення та розвитку політичної системи України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-11678-3.html>
7. Громадські організації у дискурсі демократизації суспільства: монографія / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України; Нац. Пед. ун.імені М.П.Драгоманова; за науковою ред. В.П.Беха; редкол.: В.П.Бех (голова), Г.О.Нестеренко (заст. голови) [та ін.].- К.: Вид-во НПУ Імені М.П. Драгоманова, 2011.- 680с.
8. Дергачов О. «Хвилі демократизації» // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.:Парламентське видавництво, 2011. – с.759 ISBN 978-966-611-818-2
9. Нагорна Л. Демократизація // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – с.191 ISBN 978-966-611-818-2
10. Політологічний енциклопедичний словник. – Х. : Право, 2015. – 816 с. – 978-9665.
11. Політологія : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2017. – 160 с. – 978-611-01-0535-4-458-848-2.
12. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. – с. 320.